

Afrikagrupperna stöder Edward Ndlovu Memorial Trust i Zimbabwe

Johanna Arkåsen

På skolgården i Nsimbi Primary School

► I Gwanda, en zimbabwisk småstad i provinsen Matabeleland South, finns det ett bibliotek som är öppet för alla. Det drivs och sköts av organisationen Edward Ndlovu Memorial Trust (ENMT). Allmänna bibliotek på landsbygden i Zimbabwe är ovanliga, de som är intresserade av böcker och att fördjupa och utveckla sina kunskaper, får hålla till godo med de små och undanskymda skolbiblioteken som finns på de flesta skolor.

Matabeleland South där ENMT har sin verksamhet, är hårt drabbad av torka. När det inte finns mat är det svårt att hitta läsglädjen och känna sig motiverad att studera. Provinsen är även hårt drabbad av hiv och aids, nivån på utbildning är låg och det är en av de fattigaste delarna i landet. Trots att det är över ett år sedan den amerikanska dollarn och sydafrikanska rand infördes som valuta så är det svårt för lokalbefolkningen att få tag i kontanter. Det finns inte mycket pengar i området och många har inte råd att betala skolavgiften¹. Många människor i produktiv ålder har tagit sig över gränsen till Sydafrika för att hitta ett arbete med inkomst.

ENMT har biblioteket som bas för sin verksamhet. Ett 15-tal personer är anställda på organisationen, varav en är utbildad bibliotekarie och tre är biblioteksassistenter.

Bibliotekets mål är att vara det ledande informationscentret i provinsen. Biblioteket har cirka 8000 böcker. Det finns 120 sittplatser och drygt 1000 personer är medlemmar. Medlem blir man genom att betala en liten avgift, och genom sitt medlemskap får man låna hem böcker. Böcker är en bristvara i landet och i de få bokhandlar som finns i de större städerna gapar bokhyllorna tomma.

I biblioteket finns det en hylla med böcker om hiv-pandemin som är uppskattad av låntagarna. Det finns även en liten sektion böcker som tar upp genusrelaterade frågor vilket de studiecirkel som ENMT har stöttat, visat sin uppskattning för. De nya lärdomar som cirkeldeltagarna fått genom att läsa och diskutera dessa böcker har gett många kvinnor självförtroende, och de vet nu att deras åsikter är lika mycket värd som deras makes.

Många av dessa böcker är skrivna av kvinnor för kvinnor och har haft betydelse för kvinnor som har deltagit i våra grupper. Vi försöker få böcker som tar upp ämnen som är relevanta och viktiga för kvinnor i deras situation i byarna. Vi vet att kvinnor nu är

medvetna om att när till exempel deras man dör kan frun fortsätta att bo kvar i huset och mannens släktingar kan inte heller lägga beslag på den get eller ko som kvinnan har köpt för egna pengar; berättar Jackson Ndlovu, chef för biblioteket.

ENMT:s största verksamhet är att distribuera boklådor till sina samarbetskolor när varje termin startar. Ett skolår har tre terminer. Vid terminsslut samlas lådorna in och arrangeras om. Få av de 27 skolor för elever i årskurs 1-7 som ENMT stödjer har egna skolbibliotek. I boklådorna finns det även böcker som gynnar samhällsutvecklingen runt skolorna. Studiecirkel startas kring någon av böckerna och de mynnar ofta ut i inkomstgenererande projekt. Deltagarna i studiecirkelgruppen, och övriga vuxna som har möjlighet att läsa böckerna uppskattar böcker om getskötsel, jordbruksodling och liknande områden. Varje boklåda innehåller runt 250 böcker. Två fångelser i distriktet är också med i projektet och får boklådor.

Utmaningen för ENMT är att hitta böcker som passar alla i boklådorna: elever, lärare och andra vuxna som bor i området. Trots att ENMT:s boklådor ska vara ett komplement till de vanliga skolböckerna, kommer det önskingar om att

boklådorna ska innehålla mer textböcker och läroböcker som lärarna kan använda i sin undervisning. Skolorna skriker även efter övningsböcker och annat skolmaterial.

Vuxna får låna hem

I Nsimbi Primary School, en liten skola med 173 elever 30 km söder om Gwanda, lånades det ut böcker till elever under helgerna, men ofta fattades det sidor i böckerna när de lämnades tillbaka.

Vi kunde även hitta glömda böcker kring fruktträden som finns nära skolan, Numera är det endast vuxna som får låna hem böcker, eleverna får bara läsa böckerna i skolan. berättar huvudläraren Mrs Mutamusakwa

En skola 38 km från Gwanda, Granyemba Primary School har 479 elever.

Innan vi började samarbeta med ENMT hade vi inga textböcker för klasserna 1-4 under några år; men i boklådan så finns det en lärobok per klass. Nu har vi en bok som delas på 35 elever; berättar rektor Mrs Mutemeary på Granyemba Primary School.

I denna skola är boklådan från ENMT den enda källan till ny information, förutom lärarnas kunskaper.

ENMT försöker påverka föräldrar att läsa böcker. Många av dem vill läsa böcker på det lokala språket, Ndebele, vilket är svårt att få tag på. Det efterfrågas även böcker som utspelar sig i den zimbabwiska kontexten. Böcker från lokala författare står också högt på önskelistan. Det är väldigt dyrt att trycka böcker i Zimbabwe. Människor på landsbygden har ofta svårt att få tiden att räcka till för att läsa böcker. Kvinnorna spenderar hela dagar på fältet och kanske finns det inte el i huset. Även den politiska situationen i landet har gjort att det har varit svårt för många att avslappnat kunna läsa en bok. Det är faktorer som gör det inte finns någon stor läsarkultur i Matebeland South. ENMT arbetar för att ändra attityden till läsning och få människor intresserade av böcker.

På ett sjukhus i närheten av biblioteket arrangerar ENMT sagostunder för de barn som är inlagda, och de har även högläsning

för gravida kvinnor och nyblivna mammor. Målet med detta är att få dessa målgrupper att sedan börja gå till biblioteket när de är utskrivna från sjukhuset.

Tre datorer

Biblioteket har tre datorer som ska fungera som en inkomstkälla för organisationen, men i dagsläget fungerar inte internetuppkopplingen speciellt bra. Däremot erbjuder biblioteket datalektioner i de vanligaste programmen, och arrangerar regelbundna sagostunder som är populära och brukar locka hela skolklasser.

Det finns planer på att starta ett arkiveringsprojekt på biblioteket med att samla ihop, arkivera och bevara kulturen och historien i regionen. Just nu letar Jackson Ndlovu och hans kollegor efter någon som vill finansiera projektet. ENMT vill lyfta vad som händer i provinsen under kampen för ett fritt Zimbabwe. Det är viktigt att detta inte glöms bort och att det blir tillgängligt för allmänheten.

Våra gamla människor dör och ingen kommer ihåg vad som händer här för länge sedan,

säger Jackson Ndlovu och han fortsätter:

Den lokala historien är viktig och det här blir vårt bidrag till den nationella debatten. I vårt område är det en mix av sju olika etniska grupper som har

levt tillsammans under en lång tid och det är unikt och ska bli intressant att dokumentera.

Sedan år 2000 har solidaritetsorganisationen en Afrikagrupperna stött ENMT, och följt med i deras aktiviteter och utveckling. Under en period hade Afrikagrupperna en biståndsarbetare som arbetade med utveckling av biblioteket och utbildade personal. Afrikagruppernas stöd går till att utveckla en läsarkultur, och bidra till ekonomisk och social utveckling. Rent konkret betyder det även att pengar går till bensin för att kunna leverera och hämta boklådorna. Ibland finansierar Afrikagrupperna workshops för att vidareutveckla verksamheten.

Stöd ENMT! Genom att sitta in pengar på Afrikagruppernas plusgironr 90 03 37 - 7 eller bankgironr 900-3377. Skriv ditt namn och märk talongen "ENMT".

Fotnot:

¹ Zimbabwiska primary schools (årskurs 1-7) på landsbygden är oftast statliga och gratis. Men skolorna kan kräva en liten avgift för varje elev för att täcka administrationskostnader. Elever måste även ha skoluniform och i de flesta fall måste eleverna ta med sina egna pennor och övningsböcker.

Boklåda i Nsimbi Primary School.